

INZICHT IN ONGELIJK INVESTEREN

Presentatie VNG 30 juni

Stedelijk Strategieteam

Maurijn Rezvani – m.rezvani@amsterdam.nl

Pieter van Gelder – p.gelder@amsterdam.nl

Aanleiding en doel: meer inzicht om middelen en mensen effectiever in te zetten daar waar dit het hardst nodig is

Collegeambitie:
Ongelijk investeren
voor gelijke kansen

Maar een gestructureerd
beeld ontbreekt

Wat verstaan we
eigenlijk onder ongelijk
investeren?

Hoe voeren we een
meer gezamenlijk
gesprek?

Hoe kunnen we
systematisch
en stadsbreed
kijken?

Hoe krijgen
we zicht op
het wat,
waar en
hoe?

Wanneer is (meer of anders) ongelijk
investeren wenselijk of mogelijk?

Hoofdvraag
van dit traject

Hoe kunnen we op
gestructureerde wijze
inzicht verschaffen in de
mogelijkheden om meer
of anders ongelijk te
kunnen investeren in de
stad, om zo bij te dragen
aan meer gelijke kansen
voor inwoners?

Agenda

1. **Introductie** doel en aanleiding van traject
2. **Raamwerk** een gedeeld beeld van ongelijk investeren
3. **Aanpak** hoe de inzichten tot stand zijn gekomen
4. **Inzicht** voorbeelden van analyses
5. **Discussie** aandachtspunten en dilemma's

Ongelijkheden stapelen zich op en beïnvloeden elkaar. Dat maakt de aanpak van kansenongelijkheid nog urgenter

Ongelijke kansen zijn niet los te zien
van ongelijke uitkomsten

(On)gelijke kansen en (on)gelijke
uitkomsten versterken elkaar.

Ongelijkheden stapelen zich over
levensdomeinen en levensfasen heen

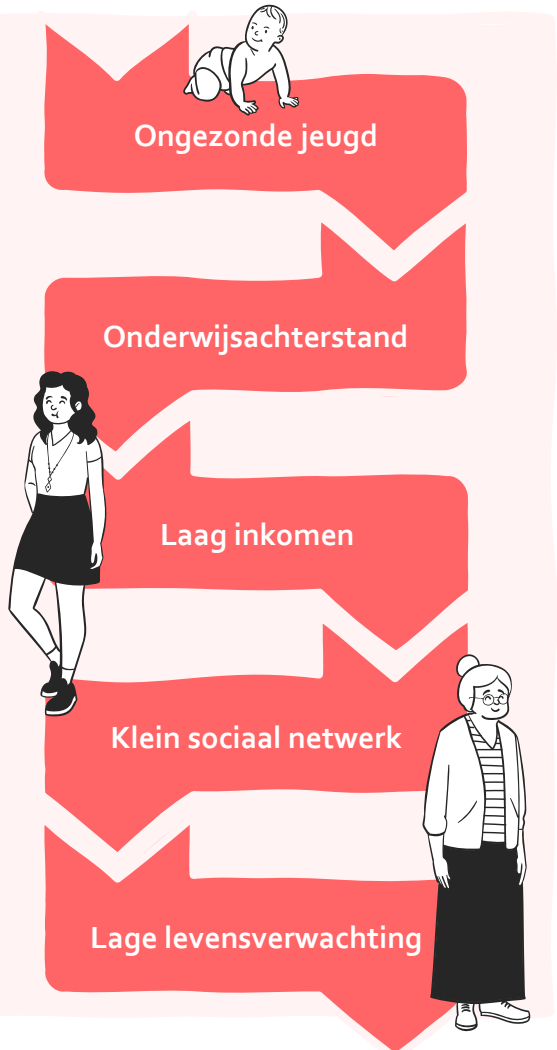
Ongelijkheden in het ene
levensdomein beïnvloeden kansen
in een ander levensdomein.

Ongelijke kansen in eerdere
levensfasen zijn van invloed op
latere levensfasen.

Achterstanden kunnen zich
opstapelen in individuen en in
volgende generaties.

Verschillende belemmeringen zorgen ervoor dat kansen in de praktijk niet gelijk zijn aan gelijke kansen op papier

**Gelijke kansen
op papier**

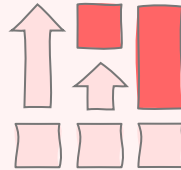
Iedereen heeft recht op onderwijs

Iedereen heeft recht op passende zorg en ondersteuning

Iedereen onder een bepaald minimum heeft recht op bijstand

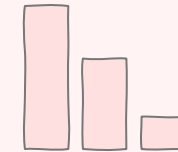

Belemmeringen

De kwaliteit van onderwijs en de hulp buiten school verschilt tussen groepen en gebieden

Sommigen weten beter dan anderen aanspraak te maken op specifieke vormen van zorg

Niet iedereen heeft het 'instantiekapitaal' om gebruik te maken van alle regelingen

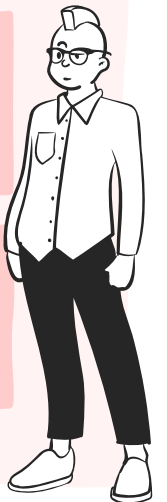

**Ongelijke kansen
in de praktijk**

Niet iedereen kan op dezelfde manier gebruik maken van kwalitatief onderwijs

De feitelijke toegang tot zorg en ondersteuning is niet gelijk verdeeld

Een derde van de Amsterdammers met recht op bijstand maakt daar geen gebruik van

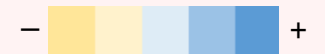

Over domeinen heen is een stapeling van ongelijkheid zichtbaar bij bewoners met een lage SES, ondanks Amsterdamse doelstellingen

	Leefbaarheid tevredenheid met eigen buurt rapportcijfer	Veiligheid veilig voelen 's avonds in eigen buurt rapportcijfer	Gezondheid eigen gezondheid (zeer) goed % 18-plussers	Onderwijs geen startkwalificatie / geen onderwijs % 18-22 jarigen	Werk / inkomen (zeer) moeilijk rondkomen % 18-plussers	Wonen wil binnen 2 jaar verhuizen maar ziet geen mogelijkheid % huishoudens	Mobiliteit aanbod OV rapportcijfer	Participatie (tamelijk) geïnteresseerd in politiek % 18-plussers	Algemeen (erg) gelukkig % 18-plussers
Lage SES	7,2	6,6	47%	18%	64%	23%	7,4	44%	53%
Midden SES	7,4	7,1	76%	13%	35%	22%	7,5	68%	68
Hoge SES	7,8	7,5	88%	6%	15%	14%	7,6	78%	83

Relatief lage scores

Kleur geeft indicatie t.o.v. Amsterdamse gemiddelde

De stapeling van ongelijkheden is ook zichtbaar op gebiedsniveau, met name in Nieuw-West, Noord en Zuidoost

Indicator \ Gebied	Leefbaarheid	Veiligheid	Gezondheid	Onderwijs	Werk / inkomen	Wonen	Mobiliteit	Participatie	Algemeen	% Lage SES	Aantal scores ondergemiddeld
	tevredenheid met eigen buurt	veilig voelen 's avonds in eigen buurt	eigen gezondheid (zeer) goed	geen startkwalificatie / geen onderwijs volgend	(zeer) moeilijk rondkomen	wil binnen 2 jaar verhuizen maar ziet geen mogelijkheid	aanbod OV	(tamelijk) geïnteresseerd in politiek	(erg) gelukkig		
	rapportcijfer	rapportcijfer	% 18-plussers	%18-22 jarigen	% 18-plussers	%huishoudens	rapportcijfer	% 18-plussers	% 18-plussers		
Centrum-West	7,6	7,4	71	5,6	41	17	7,7	76	67	24	0
Centrum-Oost	7,9	7,5	80	5,1	32	12	7,9	68	62	23	1
Westerpark	8,0	7,7	77	11,1	40	19	7,3	74	69	27	0
Bos en Lommer	7,1	7,0	75	9,5	40	21	7,4	58	60	33	2
Oud West/De Baarsies	7,8	7,4	78	11,0	36	19	7,7	62	74	25	0
Geuzenveld/Slotermeer	6,5	6,2	65	14,7	37	27	7,0	47	66	44	7
Osdoorp	6,2	5,7	60	12,5	52	21	7,2	60	53	41	6
De Aker/Sloten/N.Sloten	7,3	7,0	60	12,0	32	20	7,3	58	65	23	3
Slotervaart	6,8	6,6	68	8,1	33	25	8,0	65	72	33	3
Oud-Zuid	8,2	7,8	79	7,7	31	14	7,8	70	79	19	0
Buitenveldert/Zuidas	8,0	7,8	69	5,5	24	17	7,6	72	72	26	0
De Pijp/Rivierenbuurt	7,9	7,7	79	7,2	35	18	7,8	74	69	24	0
Oud-Oost	7,7	7,0	65	9,0	45	19	8,0	55	60	30	4
Indische B./Oost. Haveng.	7,9	7,6	72	9,0	33	18	7,7	57	63	26	2
Watergraafsmeer	7,9	7,8	75	5,2	14	17	7,7	65	70	21	0
IJburg/Zeeburgereiland	7,6	7,3	74	8,6	23	17	6,6	57	71	20	2
Noord-West	7,3	6,9	60	13,8	39	15	6,5	58	65	36	4
Oud-Noord	7,4	7,2	65	12,9	41	19	6,7	61	70	34	2
Noord-Oost	7,2	6,7	69	12,2	33	22	7,4	45	62	36	4
Bijlmer-Centrum	6,6	6,1	68	6,6	58	29	7,9	40	69	43	5
Bijlmer-Oost	7	6,6	63	9,9	57	20	7,6	50	59	40	6
Gaasperdam	7,4	6,7	57	12,2	39	18	7,8	52	58	38	5
Weesp, Driemond	7,8	7,8	67		25	13	6,1	59	65	23	3

Nieuw-West

Noord

Zuid-oost

Ongelijk investeren betekent het afstemmen van de gemeentelijke inzet op de uitgangssituatie van bewoners

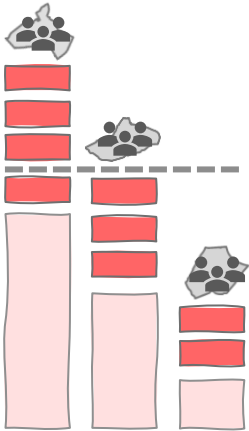
 GEMEENTELIJKE INZET

 UITGANGSSITUATIE

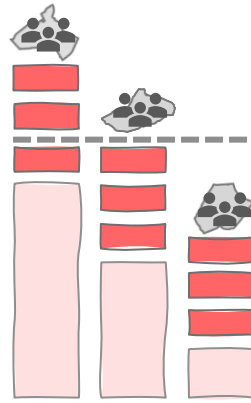
 BASISNIVEAU

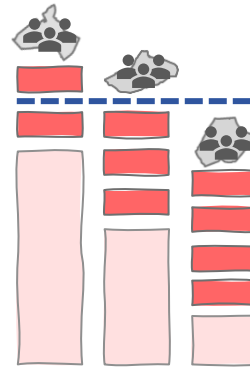
BEWONERS OF GEBIED

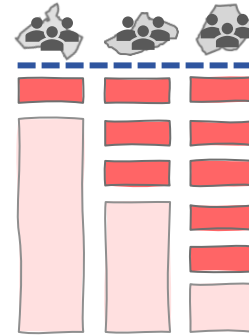
Investeren waardoor
bestaande ongelijkheden
versterkt worden

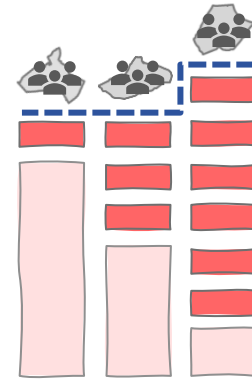
Gelijk investeren, zonder
oog voor uitgangssituatie

Ongelijk investeren met
oog voor uitgangssituatie

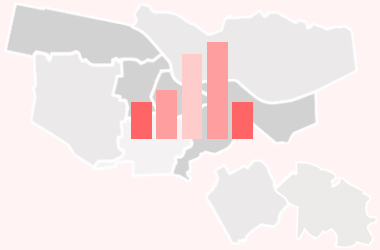
Ongelijk investeren om te
compenseren tot minimaal
het basisniveau

Ongelijk investeren door te
differentiëren in gewenste
basisniveau

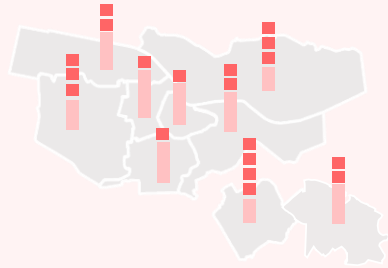

Ongelijk investeren kan inhouden: herverdelen, toevoegen, prioriteren/ontzien, ongelijk verdienen of partners mobiliseren

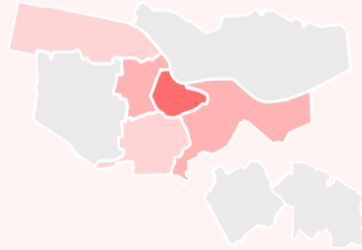
1. Herverdelen

van middelen en/of mensen om deze in lijn te brengen met de opgaven

2. Toevoegen

van extra middelen en/of mensen aan de gebieden waar dat het hardste nodig is

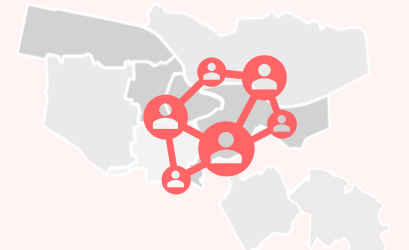
3. Prioriteren / ontzien

van groepen of gebieden bij een besluit, investering of besparing

4. Ongelijk verdienen

in het belang van kansengelijkheid

5. Partners mobiliseren

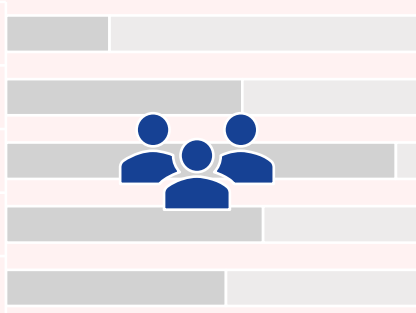
om ongelijk te investeren

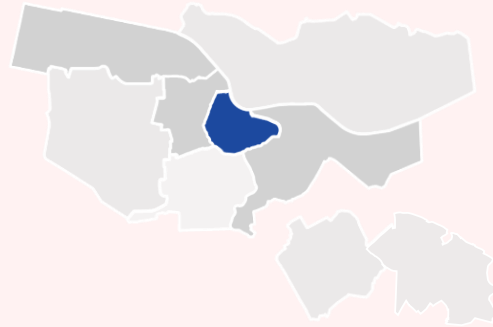

De verdeling van de gemeentelijke inzet of het sturen op resultaten kan op verschillende (schaal)niveaus, afhankelijk van het onderwerp

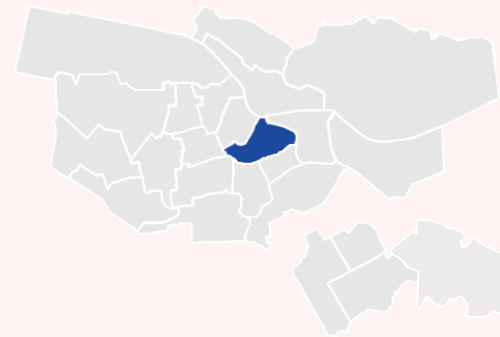
Doelgroepen

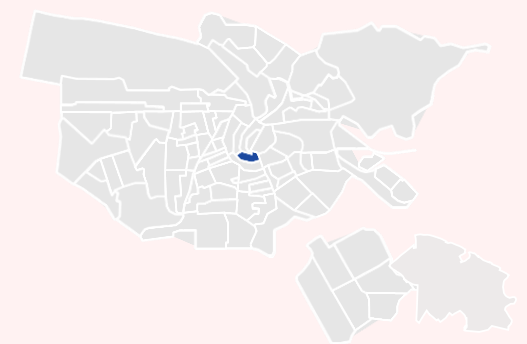
9 stadsdelen / stadsgebieden

25 gebieden

110 wijken of 518 buurten

Agenda

1. **Introductie** doel en aanleiding van traject
2. **Raamwerk** een gedeeld beeld van ongelijk investeren
3. **Aanpak** hoe de inzichten tot stand zijn gekomen
4. **Inzicht** voorbeeld van een analyse
5. **Discussie** aandachtspunten en dilemma's

Ongelijk investeren gaat over inzet en resultaat. Uiteindelijk moet dat helpen bij het realiseren van doelen en ambities

Fase I: De methodiek om opgave af te zetten tegen de inzet bestaat uit drie stappen

Deze aanpak biedt inzicht, maar leidt niet automatisch tot een conclusie over (her-)verdeling. Het gesprek over de bevindingen staat centraal.

Agenda

1. **Introductie** doel en aanleiding van traject
2. **Raamwerk** een gedeeld beeld van ongelijk investeren
3. **Aanpak** hoe de inzichten tot stand zijn gekomen
4. **Inzicht** voorbeelden van analyses
5. **Discussie** aandachtspunten en dilemma's

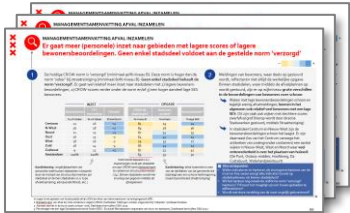

Ter illustratie volgen hierna de managementsamenvattingen van vier activiteiten

UITGELICHTE ACTIVITEITEN

I. Openbare bibliotheken

II. Straatreiniging

III. Jeugdgezondheidszorg

IV. Groot onderhoud bestrating

MANAGEMENTSAMENVATTING OPENBARE BIBLIOTHEKEN

Acht wijken met een ondergemiddeld leesniveau in Zuidoost en Nieuw-West liggen bovengemiddeld ver van een bibliotheek. Dit zijn er relatief weinig.

➞ Zie bijlage voor detailuitwerking – +

1

Stadsdelen met **gemiddeld een laag leesniveau**, kennen een **bovengemiddeld groot oppervlak** in vierkante meters aan openbare bibliotheek.

➞ Het voorzieningsniveau in Centrum is bijzonder hoog, zeker in verhouding tot het leesniveau.

Stadsdeel	m ² per 100 inwoners	Leesniveau % ¹	Lage SES ³ % stadsdeel
Centrum ²	21,8	86	24
Nieuw-West	5,0	57	36
Noord	2,3	67	35
Oost	1,4	76	24
Weesp	3,5	76	21
West	2,3	73	28
Zuid	1,5	82	23
Zuidoost	2,3	51	40

Discussiepunten

- Moet er naast een nieuwe OBA in Zuidoost gecompenseerd worden voor een ondergemiddeld voorzieningsniveau de afgelopen jaren?
- Wat is het gewenste basisniveau aan bibliotheekvoorzieningen en met welke middelen kan dit worden bereikt?

2

Uit deze analyse blijkt dat **relatief weinig wijken bovengemiddeld ver liggen én een laag leesniveau hebben**.

➞ De wijken met een relatief laag leesniveau en grote afstand naar de dichtstbijzijnde bibliotheek liggen **voornamelijk in Zuidoost**. Het niveau is hier de afgelopen jaren ondergemiddeld geweest, en blijft dat in ieder geval tot de komst van de nieuwe OBA in Zuidoost.

➞ **Slotervaart-zuid in Nieuw-West** ligt bovengemiddeld ver van een bibliotheek én heeft het laagste percentage groep 8 leerlingen dat op het streefniveau lezen zit.

Stadsdeel*	Wijk	Leesniveau %	KM tot bibliotheek	Lage SES % wijk
Nieuw-West	Slotervaart-Zuid	26	2,1	37
Zuidoost	Venserpolder	26	1,9	46
Zuidoost	K-buurt	43	2,3	38
Zuidoost	Ganzenhoef e.o.	52	2,2	37
Zuidoost	Holendrecht	52	2,5	45
Zuidoost	Geerdinkh./Kantersh.	58	2,9	31
Zuidoost	Nellestein	59	2,8	26
Nieuw-West	De Aker	61	2,6	25
Gemiddelde Amsterdam		69	1,4	30
Gemiddelde Nederland		73	1,8	

* Vanwege de veranderde gebiedsindeling in Zuidoost wordt de precieze afstand nog gecontroleerd

1: Het percentage groep 8 leerlingen dat op het streefniveau lezen zit

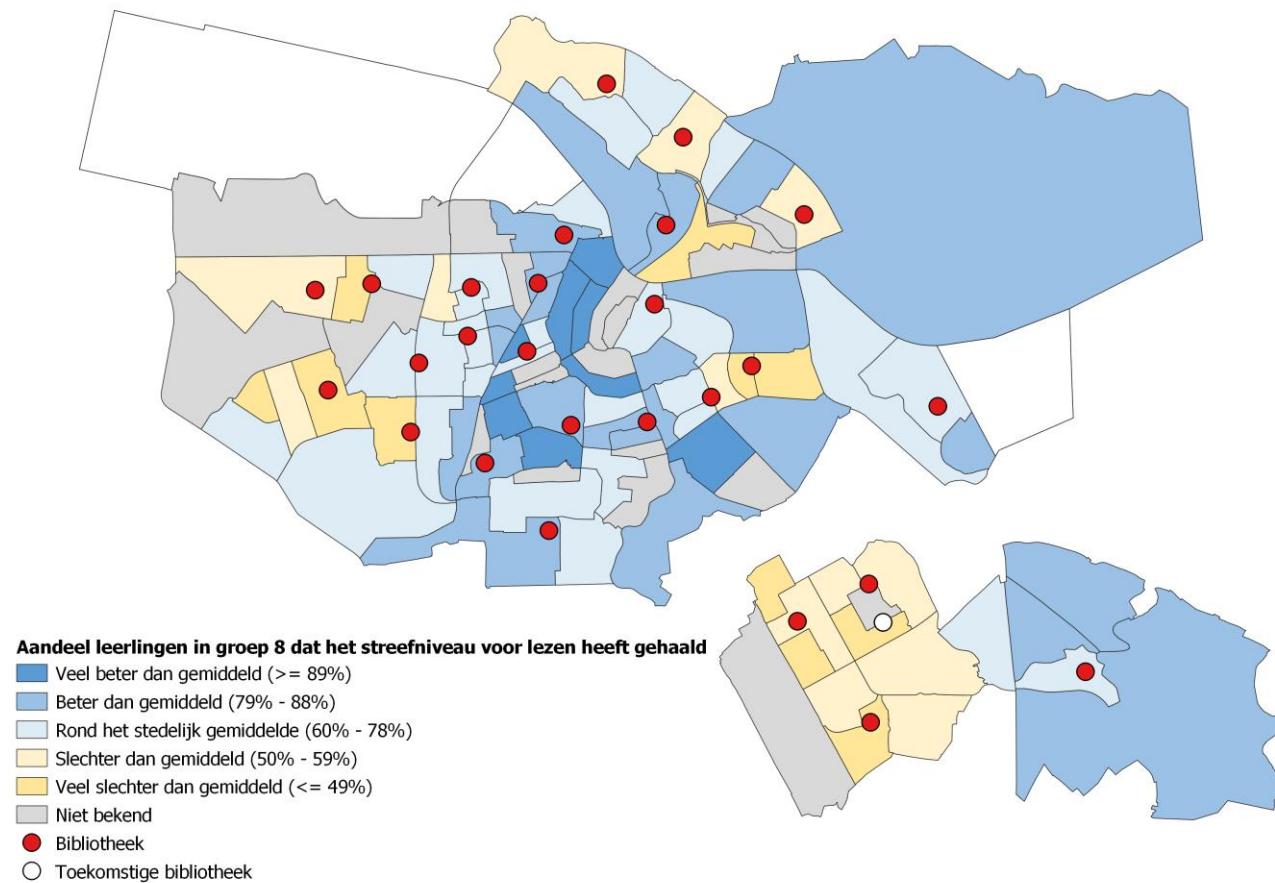
2: Centrum is niet meegerekend bij het gemiddelde omdat het gemiddelde daarmee onbruikbaar wordt voor de andere stadsdelen

3: De SES (Sociaaleconomische Score) is een inschatting van iemands positie op de maatschappelijke ladder op basis van het inkomens- en opleidingsniveau

MANAGEMENTSAMENVATTING OPENBARE BIBLIOTHEKEN

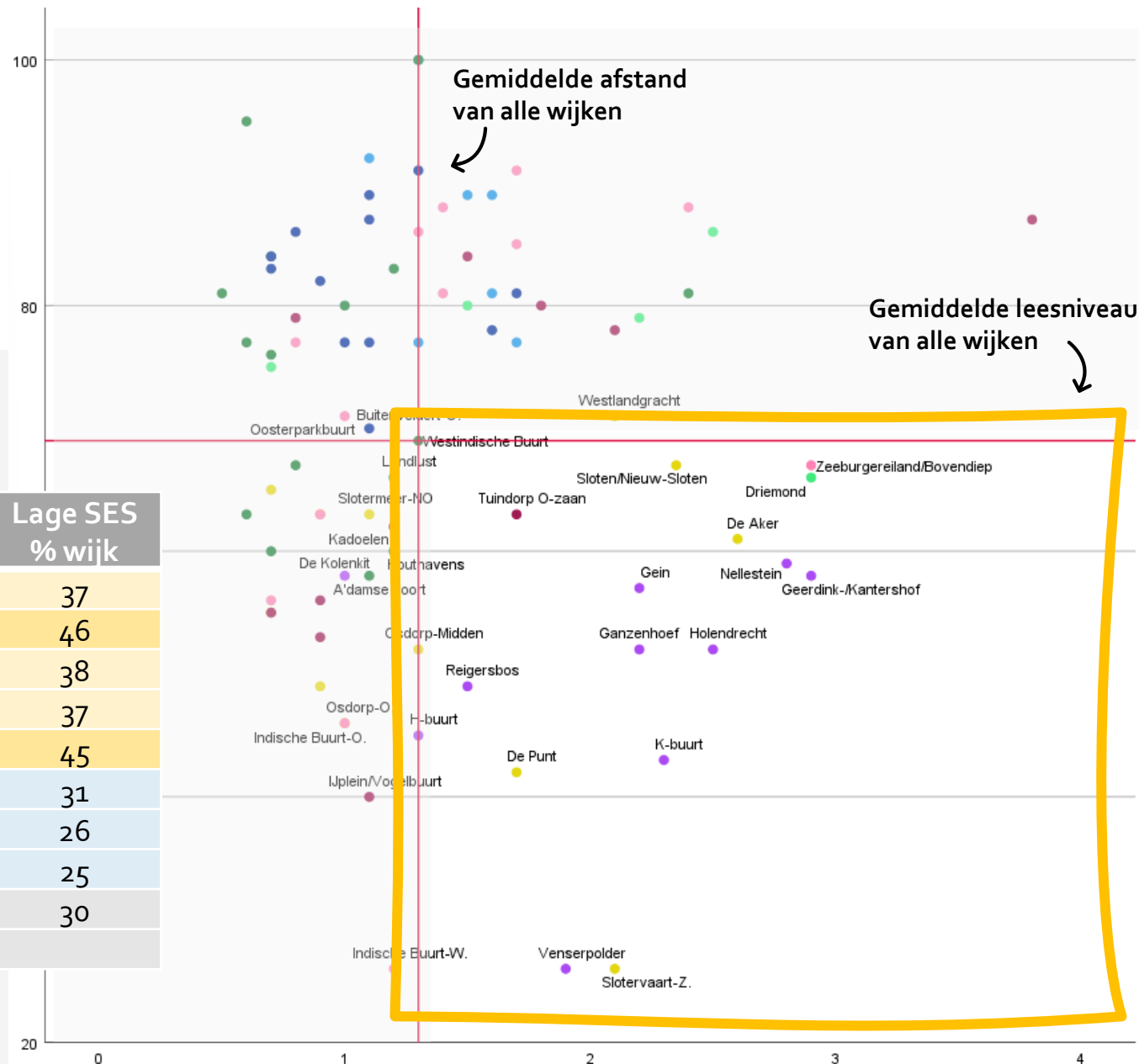
Leesniveaue en locaties van bibliotheken

OPENBARE BIBLIOTHEKEN
**Acht wijken met een
ondergemiddeld liggen
bovengemiddeld ver van een
bibliotheek.**

Stadsdeel*	Wijk	Leesniveau %	KM tot bibliotheek	Lage SES % wijk
NWZ	Slotervaart-Zuid	26	2,1	37
Zuidoost	Venserpolder	26	1,9	46
Zuidoost	K-buurt	43	2,3	38
Zuidoost	Ganzenhoef e.o.	52	2,2	37
Zuidoost	Holendrecht	52	2,5	45
Zuidoost	Geerdinkh./Kantersh.	58	2,9	31
Zuidoost	Nellestein	59	2,8	26
Nieuw-West	De Aker	61	2,6	25
Gemiddelde Amsterdam		69	1,4	30
Gemiddelde Nederland		73	1,8	

1: Het percentage groep 8 leerlingen dat op het streefniveau lezen zit
2: Centrum is niet meegerekend bij het gemiddelde omdat het gemiddelde daarmee onbruikbaar wordt voor de andere stadsdelen
3: De SES (Sociaaleconomische Score) is een inschatting van iemands positie op de maatschappelijke ladder op basis van het inkomens- en opleidingsniveau

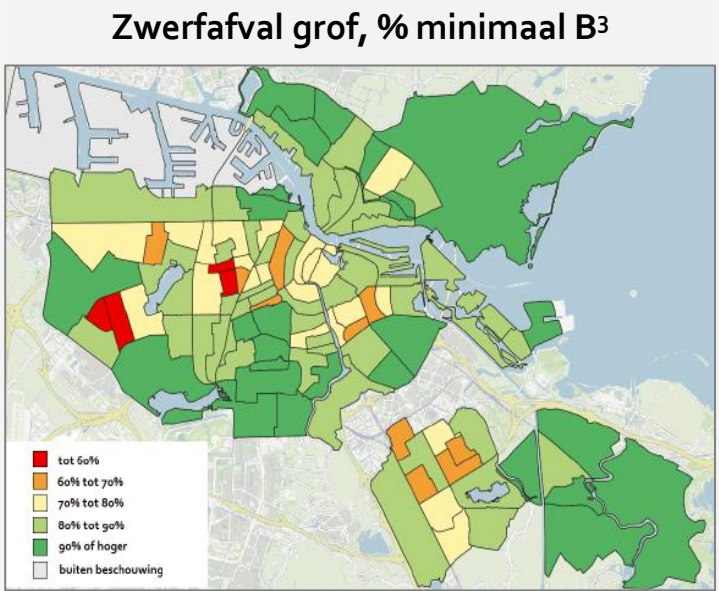

MANAGEMENTSAMENVATTING STRAATREINIGING

Hoewel gemiddeld de vastgestelde schoonnorm ('sober') bij reiniging wordt gehaald, zijn er verschillen tussen wijken. Fijnmaziger sturen kan voorkomen dat wijken onder de norm vallen

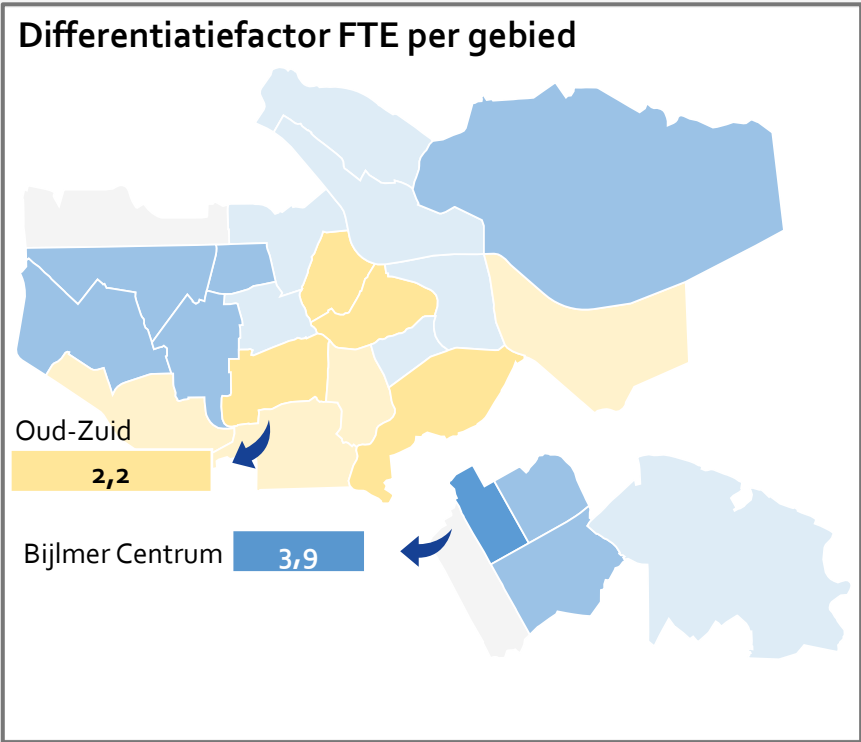
	INZET				OPGAVE		
	FTE inzet	Bewoners + bezoekers	Verschil FTE inzet - bew. + bez.		Grof zwerfvuil	Vulgraad afvalbakken	Bewoners oordeel
	% v/h totaal	% v/h totaal	Procentpunt	Index	% minstens niveau B		% buurt schoon
Centrum	23	25	-2	92	79	87	29
N-West	15	15	0	100	81	89	26
Noord	12	9	+3	133	89	86	34
Oost	12	13	-1	92	85	78	41
West	14	13	+1	108	80	81	35
Zuid	12	16	-4	75	91	87	43
Zuidoost	11	8	+3	138	77	83	31
Weesp	1	2	-1	50	94	74	52
Amsterdam	100%	100%			84	84	35

MANAGEMENTSAMENVATTING JEUGDGEZONDHEIDZORG

In de JGZ wordt ongelijk geïnvesteerd door de inzet van jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen te relateren aan het aandeel lage SES kinderen op gebiedsniveau

0 tot 4 jarigen

Gebied	FTE per 1000 kinderen	Lage SES per 1000 kinderen	No-show %
Geuzenveld & Slotermeer	3,2	289	bovengemiddeld
Bijlmer Centrum	3,9	432	bovengemiddeld
Oud-Zuid	2,2	109	ondergemiddeld
Watergraafsmeer	2,3	106	gemiddeld
Gemiddelde Amsterdam	2,8	197	

Kinderen in het primair onderwijs

Gebied	FTE per 1000 kinderen	Lage SES per 1000 kinderen	Vaccinatiegraad %
Geuzenveld & Slotermeer	0,6	420	61
Bijlmer Centrum	0,7	520	72
Oud-Zuid	0,4	125	84
Watergraafsmeer	0,4	130	89
Gemiddelde Amsterdam	0,5	272	75

MANAGEMENTSAMENVATTING GROOT ONDERHOUD

Inzet en opgave lijken niet geheel in balans: vooral in Nieuw-West krijgt relatief weinig middelen. Kwetsbare buurten en bewonersoordeel (nog) beperkt meegenomen in toewijzing

	— INZET —			— OPGAVE —				
	Project-budget '25-28	Verschil % projectbudget – % opgave		Technische inschatting CROW '23		Bewonersoordeel onderhoud		Kwetsbaarheid
	% v/h totaal	Procentpunt	Ol-index	Aandeel SD in stedelijk opp. op niveau D	% Opp. op niveau D per stadsdeel	Gem. Oordeel	# wijken onvoldoende	% lage SES
Centrum	7%	0	105	7%	15%	6,4	1	24
N-West	14%	-12	53	26%	18%	6,1	5	36
Noord	23%	+10	185	13%	13%	6,2	2	35
Oost	15%	+2	111	13%	14%	6,8	0	24
West	7%	-3	80	10%	17%	6,7	0	27
Zuid	18%	-1	91	19%	19%	6,7	0	23
Zuidoost	8%	0	96	8%	10%	6,6	0	40
Weesp	7%	+3	204	4%	15%	6,4	1	30
Amsterdam	100%			100%	16%	6,5	9	30

Agenda

1. **Introductie** doel en aanleiding van traject
2. **Raamwerk** een gedeeld beeld van ongelijk investeren
3. **Aanpak** hoe de inzichten tot stand zijn gekomen
4. **Inzicht** voorbeeld van een analyse
5. **Discussie** aandachtspunten en dilemma's

Van inzicht creëren tot impact maken

Aandachtspunten uit Fase I

1. Onvoldoende gecoördineerde sturing
2. Onvoldoende of onduidelijke impact
3. Lastig concretiseren in het fysieke domein.
4. uitruil moet expliciet zijn.
5. welke interventies heeft meeste impact per euro
6. Aansluiting op werkelijke behoeften van bewoners?

Om ongelijk investeren effectiever bij te laten dragen aan gelijke kansen, bestaat Fase II uit drie werkstromen

1. Kennis uit fase I delen en leren

2. Sturen op gelijke kansen

3. Door ontwikkelen aanpak en analyse

Met elkaar in gesprek over Ongelijk Investeren aan de hand van drie onderdelen

1. Reflectie op eigen praktijk

- Welke gebieden of doelgroepen in jullie gemeente zouden volgens jullie baat hebben bij ongelijk investeren?
- Hoe wordt er nu binnen jullie organisatie afgewogen waar geld of inzet naartoe gaat? Wordt de opgave daarin echt meegenomen?

2. Dilemma's en uitdagingen

- Welke dilemma's herkennen jullie uit de presentatie?
- Welke argumenten of weerstand kom je tegen in je organisatie als het gaat over herverdeling van middelen? En hoe ga je daarmee om?

3. Toekomstgericht

- Wat zou er nodig zijn om binnen jullie organisatie (meer) op ongelijk investeren te kunnen sturen?
- Hoe kun je dit thema bespreekbaar maken in je eigen team of richting bestuurders?

WIL JIJ MEER WETEN OVER ONGELIJK INVESTEREN
IN AMSTERDAM?

OF WIL JIJ ONZE DIY TOOLKIT TESTEN?

MAURIJN REZVANI – M.REZVANI@AMSTERDAM.NL

PIETER VAN GELDER – P.GELDER@AMSTERDAM.NL

